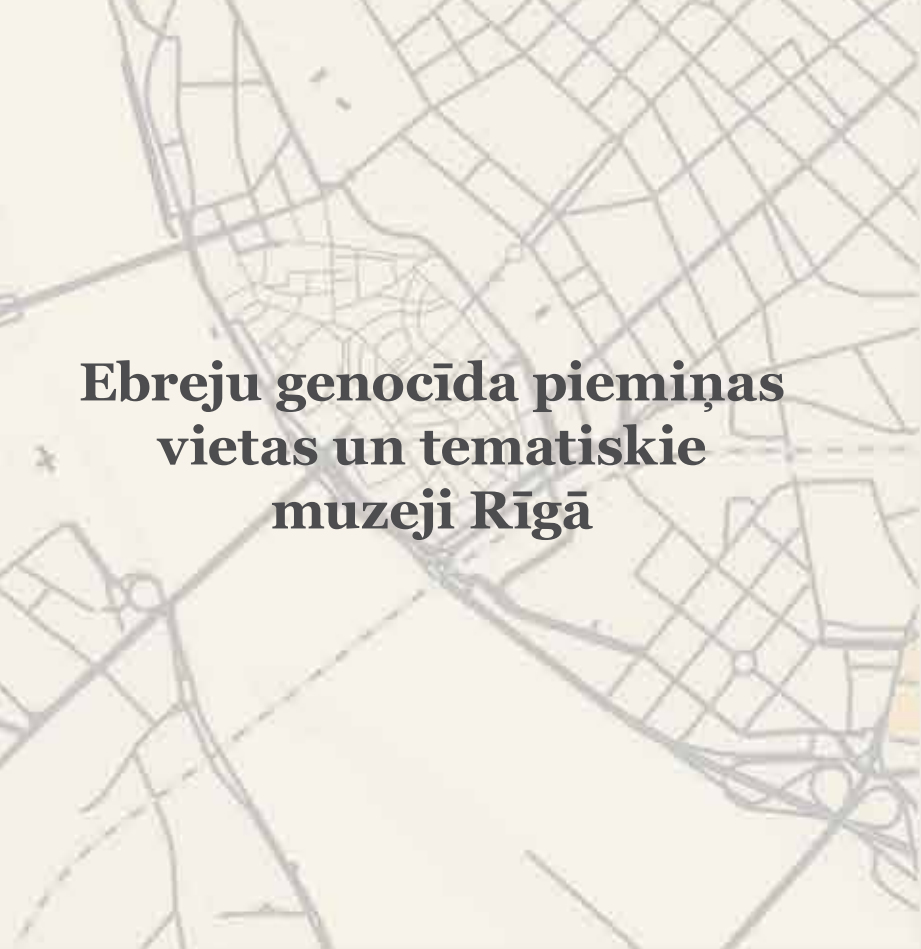

Ebreju genocīda piemiņas vietas un tematiskie muzeji Rīgā

Rīgas geto un Latvijas holokausta muzejs

Rīgas geto muzejs, ko 2010. gada 21. septembrī atklāja biedrība “Šamir” un rabīns Dr. Menahems Barkahans, kļuva par pirmo institūciju, kas veltīta Otrā pasaules kara ebreju geto visā postpadomju telpā. Muzeja sirds ir svinīga piemiņas siena, kurā uzskaitīti 70 000 holokausta bojā gājušo Latvijas ebreju, un to papildina otra, kas piemin 25 000 Vācijas ebreju, kuri tika nosūtīti uz Rīgas geto. Laika gaitā muzeja ambīcijas paplašinājās, padziļināti pētot Latvijas ebreju kultūru, vēsturisko ikdienas dzīvi, pirmskara cionistu organizācijas, migrāciju un pirmskara diplomātiskās krīzes, kā arī vietējo palīdzību ebrejiem. Pašlaik muzejā ir izvietotas daudzveidīgas ekspozīcijas, tiek plānots veikt nozīmīgu renovāciju, lai nodrošinātu muzejam paliekošu nākotni.

Lastādijas ielā 14A
t.+371 67443950
www.rgm.lv

Sv. - C. 10:00 – 18:00
Pk. 10:00 – mainās sezonāli
S. Slēgts

Lielās Horālās sinagogas memoriāls

Lielā Horālā sinagoga, kas kādreiz atradās Gogola ielā 25 (tagadējā Emīlijas Benjamiņas ielā), tika uzcelta 1871. gadā un bija lielākā sinagoga pilsētā. To 1941. gada 4. jūlijā, trīs dienas pēc nacistiskās Vācijas karaspēka ienākšanas Rīgā, Vācijas drošības policijai un drošības dienestam pakļautā vietējās palīgpolicijas vienība Viktora Arāja vadībā nodedzināja kopā ar tur, iespējams, esošajiem cilvēkiem. Pēc Otrā pasaules kara padomju varas iestādes tās atliekas nojauc, tās vietā ierīkojot skvēru. Pirmais piemiņas akmens, kas iezīmē šo vietu, tika novietots 1988. gadā. Piecus gadus vēlāk tika uzstādīts piemiņas akmens sagrautās sinagogas drupu izskatā, ko projektējis Sergejs Rižs. Vēl viens, Elinas Lazdiņas veidotais Pieminekļis glābējiem, tika atklāts 2007. gadā. Tas veltīts Žanīm Lipķem un citiem latviešiem, kas glāba ebrejus, un tajā ir simboliska siena, ko balsta pilāri ar glābēju vārdiem. Tagad 4. jūlijs ir Latvijas oficiālā Holokausta upuru piemiņas diena.

Dzirnavu iela 124

Nr. 15
līdz “Emīlijas Benjamiņas iela”

Rumbulas memoriāls

Rumbula ir viena no lielākajām ebreju masu slepkavību vietām Eiropā. 1941. gada 30. novembrī un 8. decembrī no Rīgas geto uz Rumbulas mežu tika atdzīti un nošauti veci cilvēki, sievietes un bērni, nogalinot aptuveni 25 000 vietējo ebreju un vairāk kā 1000 no Vācijas deportēto ebreju. Ebreju slepkavības mežā notika vēl 1944. gadā. Citiem pieminēt upurus sākas 20. gadsimta 60. gadu beigās, un aktivistiem tika atļauts uzstādīt piemiņas akmeni ar uzrakstiem latviešu, krievu un jidiša valodā. 2002. gadā tika atklāts arhitekta Sergeja Riža veidots memoriāls. To finansēja dažādas starptautiskās institūcijas un privātpersonas. Memoriālu veido septiņzaru svečturis (menora), ko ieskauj iegravēti akmeņi ar atsevišķu upuru vārdiem. Betona tainstūri iezīmē masu kapus.

Latgales iela 471

Nr. 18 līdz “Rumbula”
līdz stacijai “Rumbula”

Jumpravmuižas koncentrācijas nometne

Jumpravmuižas (Jungfernhof) koncentrācijas nometne, kas atradās netālu no Šķirotavas dzelzceļa stacijas, 8 km no Rīgas centra, darbojās no 1941. gada decembra līdz 1942. gada martam. Tā tika izveidota, jo Rīgas geto bija pārpildīts, un tajā tika izmitināti ebreji no Vācijas un Austrijas. Pirmais Berlīnes transports ieradās 1941. gada 30. novembrī; lielāko daļu no tiem noslepkavoja Rumbulas mežā, bet 50 izdzīvojušos nosūtīja uz Jumpravmuižu. Nometnes infrastruktūra, kas aizņēma 200 hektārus, bija neatbilstoša tūkstošiem izmitināto. To uzraudzīja vācu komandants Rūdolfš Zeks ar latviešu policijas patrulām; 1941./42. gada ziemas bargajos apstākļos gāja bojā gandrīz 800 cilvēku. Līdz 1942. gada martam 1600—1700 ieslodzītie tika mīnīti ar solījumiem par pārvietošanu, bet viņus nošāva Bīķernieku mežā. No aptuveni 4000 ieslodzīto izdzīvoja tikai 148.

Starp Rumbas ielu
un **Daugavu**

Nr. 31, 45 līdz “Ikšķiles iela”
Nr. 7, 14 līdz “Ikšķiles iela”

Peitavas sinagoga

Peitavas sinagoga, kas uzcelta 1905. gadā Peitavas ielā, lai kalpotu pieaugošajai ebreju kopienai vecpilsētā, ir unikāls jūgendstila paraugs ar stilizētiem babiloniešu-ēģiptiešu elementiem un ziedu motīviem interjerā. Starpkaru periodā tā kļuva par vienu no četrām Rīgas horālajām sinagogām.1941. gada 4. jūlija grautiņu laikā visas pārējās sinagogas tika nopostītas, bet Peitavas sinagoga tika paglabta. Vieni uzskata, ka tas notika, jo bija bažas, ka uguns varētu izplatīties uz blakus esošajām ēkām, bet citi, ka tas noticis tuvējās Reformātu baznīcas mēcītāja iesaistes dēļ. Nacistu okupācijas laikā sinagoga tika izmantota kā noliktava. Padomju laikā tā bija viena no nedaudzajām aktivajām sinagogām PSRS un viena no retajām sinagogām ar kori. Sinagoga atjaunota 2009. gadā, un šodien tā ir vienīgā funkcionējošā pirmskara sinagoga Rīgā un galvenais ebreju reliģiskais centrs pilsētā.

Peitavas iela 6/8
t. +371 67 214 507

Sv. - Pk. 10:00 – 17:00
S. Slēgts

Žaņa Lipķes memoriāls

Žaņa Lipķes memoriāls Kīpsalā glābā piemiņu par Žanī Lipķi un viņa sievu Johanu Lipķi, kuri holokausta laikā izglāba vairāk nekā 50 ebreju dzīvības. Žanis bija latviešu dokeris, kurš riskēja ar savu dzīvību, no 1941. līdz 1944. gadam slēpjot ebrejus dažādās vietās, tostarp improvizētā pazemes patversmē zem mājas. Mūsdienu memoriāls, kas izveidots 2012. gadā, atrodas blakus kādreizējai Žaņa Lipķes mājai, un piesaista apmeklētājus no visas pasaules. Muzejs piedāvā izglītojošas programmas un ekskursijas gīda vadībā, kas sniedz iespēju iepazīt Žaņa Lipķes darbību un holokausta vēsturisko kontekstu Latvijā.

Mazais Balasta dambis 9,
t.+ 371 67 202 539
www.lipke.lv

P. Slēgts
O., T., Pk., Sv. 12:00 – 18:00
C. 12:00 – 20:00
S. 10:00 – 16:00

Rīgas geto

Rīgas geto, kas tika izveidots 27. jūlijā, neilgi pēc mēneši ilgas okupācijas, bija paredzēts kā Rīgas ebreju iedzīvotāju ieslodzījuma vieta. Šis pagaidu pasākums, ko norobežoja Lāčplēša, Latgales, Lauvas, Kalna un Jēkabpils ielas, drīz vien kļuva pastāvīgs. Līdz oktobrim to norobežoja dzelozstieples, un tajā sāka ievietot Vācijas ebrejus. Lai tiktu galā ar ebreju pieplūdumu, 1941. gada novembra beigās un decembra sākumā Rumbulā tika noslepkavota lielākā daļa Latvijas ebreju. Geto, kas vēlāk tika sadalīts latviešu un vācu daļās, pastāvēja līdz 1943. gada jūlijam, pirms atlikušos iedzīvotājus pārveda uz Kaizervaldes koncentrācijas nometni. Lai gan geto nebija nometne, tajā gāja bojā daudzi necilvēcīgu apstākļu dēļ, slaktiņos, grautiņos, soda ekspedīcijās vai tiem tika izpildīts publiskis nāvessods. Daudzi tika apglabāti Vecajos ebreju kapos, kur tagad atrodas viens no nedaudzajiem holokausta upuru pieminekļiem.

Robežojas ar Lāčplēša, Latgales, Lauvas, Kalna un Jēkabpils ielu.

Nr. 15 līdz “Mazā Kalna iela”
Nr. 7, 14 līdz “Katoļu iela”

Bīķernieku memoriāls

Bīķernieku mežs ir lielākā nacistu masu slepkavību vieta Latvijas teritorijā. Laikā no 1941. līdz 1944. gadam šeit tika nogalināti desmitiem tūkstošu cilvēku, galvenokārt ebreji no Latvijas, Vācijas, Austrijas un Čehoslovākijas. Tieklēsts, ka upuru skaits ir aptuveni 35 000, taču tas varētu būt vēl lielāks. Kopš 20. gadsimta 60. gadiem šajā vietā ir uzstādīta piemiņas plāksne. 2001. gadā tika atklāts arhitekta Sergeja Riža projektēts memoriāls, ko sponsorēja vairākas Eiropas institūcijas. Piemiņas memoriāls atspoguļo traģēdiju, izmantojot simboliskas struktūras, piemēram, melnu granīta kubu, uz kura attēlots fragments no Jhāba grāmatas. Apkārtejie grānīta akmeņi atgādina tradicionālo ebreju kapsētu. Blakus akmeņiem redzamas plāksnes ar ebreju upuru dzimto pilsētu nosaukumiem. Memoriāla teritorijā izvietoti betona stabi ar trīs dažādiem simboliem, kas attēlo dažādas upuru grupas.

Bīķernieku iela 70

Nr. 16, 31, 45
līdz “Bīķernieku memoriāls”

Strazdenhofas (Strazdumuižas) koncentrācijas nometne

Strazdenhofa (Strazdenhof) bija darba nometne, kas tika izveidota netālu no Juglas ezera krastiem, vēsturiski senas vācu muižas Strazdenhofas vietā. Tā izveidojās pirms “mazā geto” likvidēšanas, uzņemot ieslodzītos no Latvijas, Vācijas, Ungārijas un Lietuvas. Strazdenhofa bija iecienītie diviem nežēlīgiem iznīcināšanas aktiem, no kuriem pēdējais prasīja divu trešdaļu nometnes iemītnieku dzīvības, nesaudzējot nevienu 18 līdz 30 gadus vecu cilvēku. Tikai 700 ieslodzīto izdzīvoja un tika pārvesti uz Štuthofas nometni tagadējā Polijas teritorijā. Mūsdienās vecā muiža ir valsts nozīmes vēstures pieminekļs, taču tajā nav neviena pieminekļa un nekā, kas atgādinātu par šeit notikušajām masu slepkavībām holokausta laikā.

Braila iela 5

Nr. 45 līdz “Jugla”
Nr. 34 līdz “Pāles iela”
Nr. 1 līdz “Jugla”

Muzejs “Ebreji Latvijā”

Muzejs “Ebreji Latvijā”, ko 1989. gadā izveidoja holokausta izdzīvojušie ebreji, kalpo kā vēsturisko un kultūras artefaktu krātuve, kas saistīta ar 450 gadus seno Latvijas ebreju vēsturi. Muzejs atrodas Rīgas Ebreju kopienas ēkas trešajā stāvā un cenšas saglabāt un popularizēt Latvijas ebreju kopienas mantojumu, kā arī nodrošināt pētniecības un izglītošanas iespējas. Muzeja krājums, kurā ir aptuveni 14 000 vienību, tostarp dokumenti, fotogrāfijas, grāmatas un lietiskie priekšmeti, kalpo par pamatu muzeja izstāžu un zinātniskajai darbībai. Tajā īpaši izceļas 19. un 20. gadsimta memūāru krājums, kā arī plašs ģimenes fotogrāfiju un dažādu ebreju organizāciju starpkaru perioda materiālu klāsts.

Skolas iela 6
t.+371 67 283 484
www.ebrejumuzejs.lv

Sv. - C. 11:00 – 17:00
Pk. slēgts | 11.00–17.00
(maijs-septembris)

Latvijas Okupācijas muzejs

1993. gadā izveidotais Latvijas Okupācijas muzejs kalpo kā piemiņas vieta notikumiem padomju (1940-1941, 1944 -1991) un nacistiskās (1941-1944) okupāciju laikā. Muzejs pēta okupāciju politiskos, sociālos un kultūras aspektus, atklāj un izgaismo masu deportāciju, piespiedu darba necilvēcīgumu, represiju nežēlību un pretošanās kustību cīņassparu. Šie laikaposmi atspoguļoti ar fotogrāfiju, dokumentu, personisku lietišķu un artefaktu palīdzību, kas visaptveroši parāda šos izšķirošos Latvijas vēstures brīžus. Muzejs turpina vākt, pētīt un prezentēt materiālus rekonstruētajā ēkā, piedāvājot ekskursijas, izglītojošas programmas un īslaicīgas izstādes, lai veicinātu Latvijas vēsturiskās atmiņas saglabāšanu.

Latviešu strēlnieku laukums 1
t. + 371 67 229 255
www.okupacijsmuzejs.lv

P. - Sv. 10:00 – 18:00

Kaizervaldes (Mežaparka) koncentrācijas nometne

Kaizervaldes koncentrācijas nometne tika uzcelta 1943. gadā, kad tika likvidēti visi Austrumeiropas geto. Līdz 1943. gada novembrim nometnē nonāca pēdējie Rīgas geto ieslodzītie, kā arī ebreji no likvidētajiem Liepājas un Daugavpils geto; vēlāk viņiem pievienojās ebreji no Lietuvas, Čehoslovākijas, Vācijas un Ungārijas. Galvenokārt tas darbojās kā “reģistrācijas centrs”; tā ieslodzītie tika norīkoti uz dažādām palīgnometnēm un darba vietām. Ar dzelozstieplu žogu un apšardzes torņiem norobežotajā nometnes infrastruktūrā atradās administratīvās ēkas, kazarmas un virtuve. Līdz 1944. gada martam nometnē atradās 11878 ieslodzītie. Tuvojoties padomju armijai, ieslodzītie tika pārvesti uz Vāciju, un nometne likvidēta. Kopš 2006. gada šajā vietā atrodas tēlnieces Solveigas Vasiļjevas veidots pieminekļs, kas atgādina par nometnes vēsturi.

Meža prospekts 11

Nr. 2, 11, 24
līdz “Meža prospekts”
Nr. 3
līdz “Sarkandaugavas stacija”

Dreiliņu memoriāls

No 1942. gada pavasara līdz 1944. gada vasarai Dreiliņu mežs kļuva par nāvesoda izpildes vietu aptuveni 13 000 ebreju, tostarp uz Rīgu pārvietotajiem Rietumeiropas ebrejiem un ieslodzītajiem no Kaizervaldes nometnes, uz kuru ebreji tika nosūtīti pēc geto likvidācijas. Šeit notika pēdējās nacistu izdarītās zvērīgās slepkavības. Pagājušā gadsimta 50.–60. gados tika atklāts piemiņas memoriāls — metāla sliede ar nelielu finiera plāksni, kurā krievu un latviešu valodā vēstīts: “Šeit, Dreiliņu mežā, no 1941. līdz 1944. gadam fašisti zvērīgi nogalināja aptuveni 5000 padomju cilvēku”. Lai kā gaitā plāksne no metāla balsta nokrita, un šī vieta kļuva par neatļautu atkritumu izgāztuvi. Pagājušā gadsimta 80. gadu sākumā tika uzstādīta jauna plāksne, kurā bija precizāks norādīts bojāgājušo skaits, tomēr tā arī tika salauzta un apgānīta. Pēdējā piemiņas plāksne uzstādīta 2010. gadā, un skaītītis 13 000 iegravēts uz mūžiem.

Dreiliņu mežs

Nr. 13 līdz “Cesvaines ielai”
Nr. 31, 45 līdz “Ilūkstes iela”
Nr. 52 līdz “Pļavnieku kapi”

Fabrikas “Lenta” darba nometne

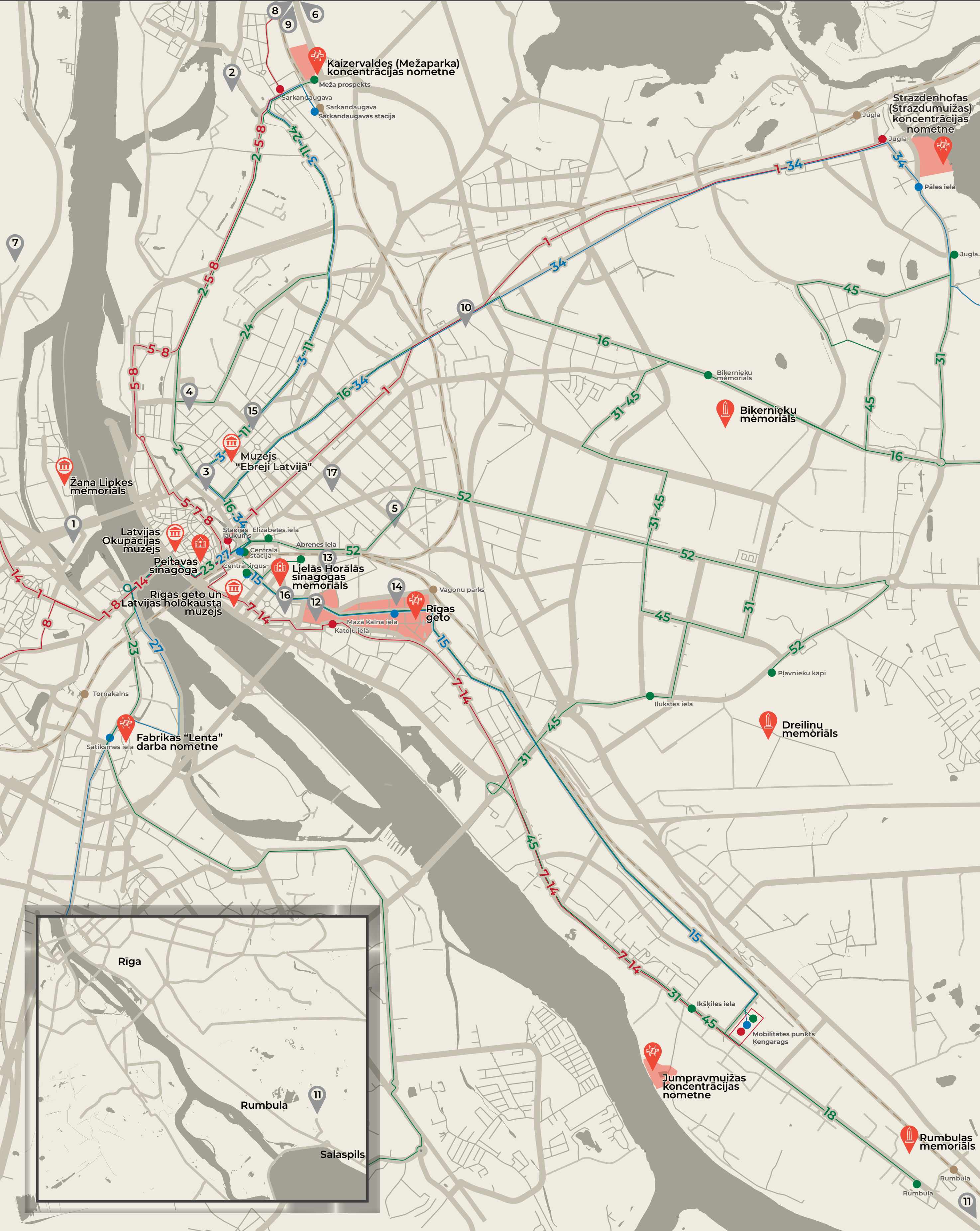
“Lenta” ir 1880. gadā dibināta tekstilrūpniecība vēsturiskajā Torņakalna rajonā Daugavas kreisajā krastā, Rīgā. Nacistu okupācijas laikā šajā fabrikā tika izveidota spaidu darba nometne, kas bija Kaizervaldes nometnes filiāle. Dažādos laikos šeit nebrīvē turēja no 600 līdz 1000 cilvēku, kuri strādāja par mehāniķiem un amatniekiem militārām vajadzībām domātajās darbnīcās. Īpašnieks, slepens ebrejs, kas izlikās par vācieti, sargāja ebrejus, kuri citādi būtu gājuši bojā nometnēs vai iznīcināšanas akcijās. Ilgus gadus pamestā industriālā teritorija tagad tiek pārbūvēta par daudzfunkcionālu dzīvojamu un komercietelpu kvartālu, taču nekas šeit neatgādina par nacistu okupācijas laikā notikušajiem notikumiem.

Jelgavas iela 68

Nr. 23, 26
līdz “Satiksmes iela”
Nr. 27
līdz “Satiksmes iela”

Ebreju genocīda piemiņas vietas un tematiskie muzeji Rīgā

- Muzeji:**
- Muzejs "Ebreji Latvijā"
 - Latvijas Okupācijas muzejs
 - Rīgas geto un Latvijas holokausta muzejs
 - Žaņa Lipkes memoriāls

- Ebreju genocīda piemiņas vietas**
- Lielās Horālās sinagogas memoriāls (Gogoļ-šul), 1871 - 1941
 - Peitavas sinagoga (Peitav-šul), 1905 - pašlaik
 - Bikernieku memoriāls
 - Rīgas geto
 - Rumbulas memoriāls
 - Jumpravmuižas koncentrācijas nometne
 - Dreilīnu memoriāls
 - Kaizervaldes koncentrācijas nometne
 - Strazdenhofas koncentrācijas nometne
 - Fabrikas "Lenta" darba nometne

- Ebreju darba nometnes:**
1. Balasta dambja šķirošanas nometne (Balastadamm), Balasta dambis 3
 2. Rūpnīca "Provodņiks", Ganību dambis 61
 3. Garāžas (Heereskraftfahrzeugpark), Reimersa iela 1
 4. Garāžas (Heereskraftfahrzeugpark), Ganu iela 1-7
 5. Garāžas (Heereskraftfahrzeugpark), Matīsa iela 88
 6. Mīlgrāvja šķirošanas nometne (Mühlgraben), Mīlgrāvja iela 16
 7. Spilves Lidlauks (Spilwe), Daugavgrīvas iela 140
 8. Karaspēka ekipējuma darbnīca (Truppenwirtschaftslager), Ostas iela 1
 9. Ultramarina rūpnīca (ABA/Armeebekleidungsamt), Carnikavas iela 1
 10. Kabelwerke AEG (VEF rūpnīca) darba nometne
 11. Salaspils koncentrācijas nometne (KZ Kurtenhof, Stalag 350/Z), Rīga-Salaspils 18.km.

Sabiedriskais transports

—18— - Autobuss —1— - Tramvajs —3— - Trolejbuss

— — - Vilciens ● **Rumbula** - Sabiedriskā transporta pietura

- 1941. gada 4. jūlijā nodedzinātās sinagogas:**
12. Vecjaunā sinagoga (Altnaie-šul), Latgales iela 57, 1843 - 1941
 13. Karavīru sinagoga (Talmuds-Tora), Krāslavas iela 24, 1872 - 1941
 14. Vecā sinagoga (Alt-šul), Ludzas iela 57, ? - 1941. gads
 15. Jaunā sinagoga (Naie-šul), Krišjāņa Valdemāra iela 40, ? - 1941. gads
 16. Baltkrievu sinagoga (Raisīše-šul), Elijas iela 15, 1885 - 1941
 17. Stabu sinagoga (Zeulen-šul), Stabu iela 63, 1906 - 1941

Projekta uzraudzība:
Rabins Dr. Menahems Barkahans

Projekta ideja un īstenošana:
Jūlija Tereščenko

Redaktore:
Ilze Brēmere

Dizains:
Tatjana Jeršova

Maketēšana:
Zlata Hakele

Tehniskā palīdzība:
Dženneta Italmazova,
Aleksandra Holstova